

Spolupráce se školami: zkušenosti SVK HK

Michaela Hašková

Naše knihovna spolupracuje se školami už dlouhá léta: od září roku 2010 jsme začali nabízet první lekci informačního vzdělávání a za tu řádku let jsme nasbírali mnohé zkušenosti. V tomto článku se zaměřím na to, jak jsme navazovali kontakty, jak je prohlubujeme a dále získáváme nové učitele.

Hledání možností spolupráce

Od otevření knihovny na konci září 2008 nás učitelé oslovovali sami, byli zvědaví na novou budovu. Měli zájem o exkurze, případně vyhledávání v katalogu, a tak jsme jim vyhověli; s žádným nápadem jak setkání obohatit nepřišli (my jsme také nijak zvlášť neexperimentovali). Byli spokojeni s procházkou po knihovně, seznámením s řazením knih, uvítali, pokud jsme se žáků a studentů na něco ptali, někteří si vyzkoušeli práci s katalogem. Ale pracovalo se naráz s celou třídou, frontálním způsobem.

Změna přišla ze strany knihovny. V roce 2009 totiž vznikla v rámci SDRUK sekce pro informační vzdělávání uživatelů, do které se naše knihovna také zapojila. Na základě podnětů z jednání skupiny jsme navrhli lekci, ve které mají hlavní slovo žáci a studenti, byl vytvořen dvouhodinový program, ve kterém je aktivita na straně návštěvníků. Od začátku jsme zvolili skupinovou práci, aby se mohli zapojit všichni a zároveň mezi sebou spolupracovali. Protože se osvědčila délka lekce i forma výuky, zůstáváme u tohoto modelu i nadále. Učitelé změnu uvítali, ale pořád jsou i takoví, kteří raději volí klasický výklad knihovníka. Exkurze jsme proto nezrušili, ale postupem času stoupal počet lekcí a klesal počet exkurzí. V roce 2018 už bylo lekcí víc. Takže se vše vyvíjí, ale chce to trpělivost.

Bez propagace se to neobejde

Někdo by řekl, že se propagace do knihovny, a ještě do oblasti vzdělávání moc nehodí. Ale není tomu tak. V dnešní době různé organizace i jednotlivci nabízejí programy pro školy. Jsou to nejen muzea, galerie, hvězdárny, neziskové organizace, ale například i výživoví poradci. Nutno podotknout, že zatímco knihovny mají vzdělávací akce pro školy zdarma, ostatní vybírají nižší či vyšší poplatky. A protože musí přesvědčit učitele, že jejich programy za to opravdu stojí, zaměřují se na propagaci více. Knihovny často nabízejí srovnatelné, nebo i lepší lekce, ale neumějí ten kvalitní obsah tak barvitě zabalit a prodat. A to je škoda.

Jak se s tím vypořádáváme v naší knihovně? Stále vylepšujeme letáky, skládačky s naší nabídkou, na webu máme sekci pro školy, [1] kterou pravidelně aktualizujeme, v knihovně je pravidelně obměňován banner věnovaný školám. Od počátku klademe důraz na terminologii, která je učitelům vlastní, uvádíme nejen to, ke kterému předmětu se lekce hodí, ale i vzdělávací oblast či rozvíjené klíčové kompetence. Od loňského roku vydáváme školní newslettery, nabízíme individuální konzultace pro učitele, vytvořili jsme i leták k tomu, co vše nabízíme učitelům. Vybrané ředitele škol i učitele pravidelně oslovujeme e-mailem s našimi novinkami, zavedli jsme i online formulář na objednávku lekcí. A stále hledáme nové cesty.

Stále rozšiřujeme nabídku

Letos máme jako novinku v plánu také **speciální exkurze pro učitele**. Pozveme je na konkrétní den a čas, provedeme je po veřejných prostorách, ukážeme konferenční sál a učebny, kde probíhají lekce a které se dají využít i jinak. Představíme náš rozsáhlý fond, ukážeme, jak nejlépe vyhledat, co potřebují, v moderním vyhledávači Primo. Předvedeme databáze, i ty vzdáleně přístupné. Probereme vytvořené lekce, můžeme diskutovat nad pracovními listy. Naším cílem je ukázat učitelům, jak mohou knihovnu v celé šíři užívat pro sebe, pro přípravu na výuku, jak nejlépe naplánovat návštěvu se studenty. Rádi bychom znali i názory učitelů, rozpoutali debatu o možnostech další spolupráce. V posledním srpnovém týdnu zase pozveme učitele na **posezení při kávě**. V neformální atmosféře přivítáme nové nápady, naplánujeme akce na nový školní rok: exkurze, lekce, workshopy, vyhledávání v katalogu, výstavy...

Každý rok se také snažíme přijít s nějakou novou lekcí. Od letošního ledna nabízíme **workshop Paměťové techniky jako efektivní pomůcka v procesu učení**, který vede certifikovaná lektorka trénování paměti Mgr. Klára Lukešová. S lekcemi, kluby i přednáškami o trénování paměti pro veřejnost má dlouholeté zkušenosti. Nové v tomto roce je to, že jsme workshopy začali nabízet školním třídám a chystáme se oslovit i vysokoškoláky. Myslím, že o akce zájem bude, protože zatímco kolegyně workshop vytvářela, ozvala se paní profesorka z gymnázia, zda knihovna nenabízí nějaké lekce trénování paměti nebo nevíme o někom, koho můžeme doporučit. Mohli jsme odpovědět, že se k tomu právě chystáme, a v lednu už proběhly dva úspěšné workshopy s jejími studenty. Snad i tento příklad dokládá, že se snažíme jednak vytvářet nové programy, o kterých si myslíme, že o ně bude zájem, a také pružně reagujeme na požadavky učitelů.

Podobně jsme byli v září 2017 dotazováni, zda nenabízíme nějaký program v angličtině, a v prosinci už jsme vyzkoušeli první **lekcí v angličtině**. To byl také výrazný posun, protože do té doby nás navštěvovali především vyučující českého jazyka a literatury. A po diskusi s dějepisci jsme zase vytvořili **lekcí zaměřenou na historii**, konkrétně první světovou válku. Takže postupně rozšiřujeme i „spektrum“ učitelů, kteří mohou knihovnu se žáky navštěvovat. Dnes už to jsou nejen češtináři, učitelé základů společenských věd, ale i angličtináři a dějepisci. To je myslím také jedna z cest, jak přilákat do knihovny více učitelů, odstraněním stereotypu, že knihovny jsou využitelné jen pro učitele českého jazyka. Protože práce s literaturou, hledání a vyhodnocování informací, nebo chcete-li čtenářská a informační gramotnost, patří do hodin všech předmětů.

Co přináší nejvíce pozitivních výsledků, a co mohou tudíž závěrem doporučit? Je to jednoznačně osobní kontakt s vyučujícími, podrobné představení programu, jeho vyzkoušení. Učitel, který na vlastní kůži lekci zažije, se do knihovny často rád opakovaně vrací s novými a novými žáky. Neboť ví, že ho čeká příjemné prostředí, nový kolega-knihovník, který má zase trochu jiný úhel pohledu, ohromné množství dokumentů, připravená vyučovací hodina vedená někým jiným, materiál v podobě pracovních listů. Když učitel navíc najde takového knihovníka, který rozumí učitelské terminologii, jeho problémům, umí povzbudit, dodat energii, lépe pak prosadí, aby i vedení školy fandilo takové akci. Protože do knihovny se nechodí jen zabíjet čas a bavit se. Zde se i vzdělává. A kvalitně.

Kontakt na autorku: michaela.haskova@svkhk.cz

Web knihovny: <https://www.svkhk.cz/>

---

[1] <https://www.svkhk.cz/Akce/Vzdelavani-uzivatelu/Pro-skoly.aspx>